Iš visų 1984 m. ištirtų kapų kiek gausesnėmis ir puošnesnėmis įkapėmis pasižymi tik kapai Nr. 333 ir 334.

1984 m. ištirtoji kapinyno dalis datuojama VIII-IX a. Laidosena - būdinga žemaičiams, bet yra radinių, būdingų ir kaimynams kuršiams bei žiemgaliams.

Algirdas Varnas

LAISTŲ PLOKŠTINIS KAPINYNAS

Kapinynas yra Klaipėdos raj., Laistų kaime, 300 m į R nuo Laistų piliakalnio. Tai 80x40 m dydžio ovali kalvelė, pailga Š-P kryptimi. Kalvelę iš PR, P ir PV supa pelkėti laukai. P jos gale yra apleistos kapinaitės, o Š galas remiasi į gerokai aukštesnę R-V kryptimi pailgą kalvą, kurios V gale yra Laistų piliakalnis.

1984 m. MAII ekspedicija, tyrusi Laistų piliakalnio gyvenvietę, atliko žvalgomuosius kapinyno kasinėjimus. ŠR kapinyno dalyje ištirtas 100 m^2 plotas, t.y. padarytas 30 m ilgio pjūvis skersai kalvelę, nuo jos ŠR šlaito iki vidurio.

Aptikta 16 kapų duobių ir surinkta 40 dirbinių. Duobių kontūrai išsiskyrė tuoj po ariamosios žemės sluoksniu, 30-40 cm gylyje. Duobės stačiakampės užapvalintais kampais 2,3-3 m ilgio ir 0,7-1,2 m pločio, orientuotos Š-P arba artima jiems kryptimi, stačiais kraštais arba dugno link kiek siaurėjančios. Dugnai lygūs, pasiekti 10-60 cm gylyje (matuojant nuo kontūro išsiskyrimo lygio). Duobės užpildytos pilka smėlinga permaišyta žeme, kurioje kur-ne-kur buvo pavienių nedidelių angliukų bei smulkių degėsių. Kai kurių duobių sampile išsiskyrė juodos žemės beformiai gurvuoliai. Bent kiek sveikesnių griaučių nerasta, tik kapų duobėse Nr. 1, 3, 4, 12, 15, 16 įvairiame gylyje rasta po kelis su-

trešusių nedegintų žmogaus kaulų fragmentus, o kapo duobėje Nr. 8 - keli sudegę vaiko kaukolės gabaliukai.

Radinių aptikta nedaug, o ir tie daugiausia tik nedideli dirbinių fragmentai, pasklidę po visą sampilą. Dažniausiai tai žalvarinių skardelių, įvijėlių, grandelių, geriamųjų ragų apkalų smulkios dalelės ar geležinių dirbinių perrūdijęs gabaliukai. Kai kuriose duobėse rasta ir po vieną kitą sveikesnį dirbinį. Tai keli geriamųjų ragų žalvariniai apkalai bei didesni jų fragmentai, įvairios įvijos, keletas įvijinių žiedų pusapvalio skersinio pjūvio apyrankė gyvuliniais galais, trys juostų audimo plokštelės su skylutėmis kampuose, vytinės antkaklės lankelio dalis, smeigtuko galvutė, mažytis gintaro karoliukas, mėlyno stiklo cilindrinis karolis, geležinė pasaginė sėgė cilindriniais galais, įtveriamasis peiliukas ir yla. Kapo duobėje Nr. 4, juodos žemės griovelyje aptiktos tošinės dėžutės liekanos, tarp kurių rasta žemo cilindro formos 3,7 cm skersmens gintarinis verpstukas, žalvarinė adata, keletas įvijų, skardelių fragmentai, du sutrūkę geriamųjų ragų apkalai bei kelios lipdyto miniatiūrinio puoduko šukelės.

Ariamajame sluoksnyje rasta trijų lipdytų miniatiūrinių puodukų dalys (du iš jų - kibirėlio pavidalo, vienas - profiliuotais šonais), 4 cm skersmens žalvarinė pasaginė segė cilindriniais galais, įvijinis žiedas, 4,6 cm skersmens apskrita kiauraraštė segė, 4,6 cm skersmens gintaro plokštelė, du gintaro karoliai (vienas - nupjauto kūgio, kitas - dvigubo nupjauto kūgio formos) bei 1,1 cm skersmens suploto rutulio formos balto emalio karolis, puoštas spalvotomis linijomis.

Aptikti radiniai skiriami X-XII a.

Tiriant kapinyną, susidarė vaizdas, kad atidengtieji kapai jau yra kažkada anksčiau ištirti ir vėl užversti (todėl jie ir vadinami "kapų duobėmis"). Būtent - ištirti, o ne šiaip sau perkasti, kaip rodo šie požymiai. Kapų duobės gana didelės, tvarkingai

iškastos ir išskustos iki nejudinto grunto. Dirbinių duobėse aptikta labai maža, tai dažniausiai smulkučiai fragmentai, be tvarkos pasklidę po visą sampilą. Panašu, kad dirbiniai išrinkti, ir palikę tik tie, kurių neėmė arba nepastebėjo. Bent kiek sveikesnių griaučių nerasta (nors keliose duobėse rasta kaulų fragmentų). Visose atidengtose duobėse vaizdas analogiškas, taigi, kasta sistemingai. Trumpai tariant, visur jaučiama ne lobių ieškotojo, bet tyrinėtojo ranka.

Žinoma, kad 1902 ar 1903 m. A. Becenbergeris kasinėjęs Laistų kapinyną, tačiau duomenys liko neskelbti. Nėra tiksliai žinoma nė kasinėjimų vieta. Taigi, visiškai galimas daiktas, kad 1984 m. atidengtos kapų duobės yra jau A. Becenbergerio ištirtų kapų vietos.

Algirdas Varnas

STRAGNŲ PLOKŠTINIS KAPINYNAS

Stragnų kapinynas yra Klaipėdos rajono Agluonėnų apyl., Stragnų kaime, apie 2,5 km į PR nuo Priekulės, abipus kelio Priekulė-Agluonėnai.

Tai neaukšta 140x100 m dydžio kalvelė, kurią supa lygumos - iš ŠV - dirbami laukai, o iš kitų pusių - kažkada buvusio upelio, o dabar - melioracinio kanalo užliejamos pievos. PR kapinyno dalyje stovi sodyba, pastatyta apie 1903 m., 1899 m. nutiesus minėtą kelią. Tada ir sužinota apie čia esantį kapinyną. XX a. pradžioje kapinyną keletą kartų kasinėjo archeologai, tačiau duomenų apie šiuos kasinėjimus išliko labai maža (tik įvairiuose muziejuose saugoma per 2600 radinių iš šio kapinyno).

1985 m. MAII ekspedicija įvairiose kapinyno vietose ištyrė 780 m^2 plotą ir surinko 150 dirbinių.